

Po více jak půl století nový Zpěvník ruských písní!

Nedávno konečně ke mně doputoval nový a mile obsáhlý Zpěvník ruských písní dvojice – Klaudia Eibenová a Jiří Klapka. Redakci AVD REVUE těší, že již před několika lety (konkrétně v AVD REVUE 2011/ zvláštní vydání) byla publikována na našich stranách studie Klapkova věnována česko-ruským kulturním vztahům, která jest součástí této publikace. Samozřejmě, že tehdy v poněkud skromnější, syrovější verzi.

Příjemně čtenáře naladí už úvodní dedikace novodobému českému renesančnímu umělci patriotu Ludvíkovi Kubovi. Poděkovat se sluší consultantům i sponzorům, aspoň je zřetelněji vidět, že si sestavitelé dali opravdu záležet. A že se nejedná o nějaký ochotnický sborníček, dokládá nejen ISBN, ale také bohatý poznámkový aparát, včetně úctyhodné bibliografie.

Otočme pár listů, když už se hnedle nedáme do zpěvu některých notoricky známých písní. Obsáhlý zpěvník je členěn do devíti tematických kapitol. Ty jsou opatřeny komentáři, případně překlady. Jednotlivé kapitoly jsou řazeny, jak zmiňují sestavitelé, „pokud možno chronologicky“. Zároveň jsou výstižně rozříděny takto: 1. Lidové a zlidovělé písně, 2. Městský folklor, 3. Židovské písně, 4. Cikánské písně, 5. Kozácké písně, 6. Vojenské písně, 7. Vězeňské a pracovní písně, 8. Romance a písně na slova básníků, 9. Písně ze starého gramofonu – populární hudba 20. století.

V úvodní populárně-naučné studii, poeticky nazvané Herbáře písniček, je představen sběratel slovanského folkloru, slavný český malíř, nazývaný Poslední impresionista, čínorodý člen SVU Mánes, profesor AVU v Praze Ludvík Kuba jako velký příznivec česko-slovanských kulturních vztahů. Citujme: „V letech 1884–1895 a 1923–1929 vyšlo jeho monumentální patnáctisvazkové dílo, které obsáhlo více než čtyři tisíce písní v 16 jazycích. Dopisoval si s Petrem Iljičem Čajkovským, který jej velmi uznával. Maďarský skladatel Béla Bartók vydal jeho sbírku srbských písní v USA.“

Ruským písním je zasvěcen svazek šestý tohoto díla. Kuba písně slovanské nejen sbíral, publikoval, ale také ve světě propagoval. Viz například některé z jeho četných etnografických studií: Křížem krázem slovanským světem (1956), Ruská hudba a její tvůrce (1927), O písni slovanské I–III (1922–1923).

Doplňme ještě několik postřehů. Na konci, jenom na první pohled útlého zpěvníku (175 písní!), se ještě dočteme o česko-ruských kulturních vztazích na pozadí dvou století z pera Klapkova. Potěší, že autor studii dovedl až do současnosti. Škoda, že obzvláště dneska nejsou právě tyto vztahy bohatší a vřelejší.

Odbornou veřejnost potěší hutné jmenné a věcné rejstříky i označení náležitých přízvuků v ruském textu. A jako badatelská „třešinka na dortu“ jsou ještě uvedena „Ruská témata v tvorbě českých skladatelů“ a přehled „České opery s ruskými náměty“. Notový zápis s akordovými značkami jsou samozřejmostí.

Co se začíst do komentářů k jednotlivým písním? Koho by dnes napadlo, že legendární Kalinku složil jistý Larionov? A gruzínskou lidovou píseň Suliko Josef Navrátil, původem od Poděbrad. Dobu československých legií na Rusi připomíná píseň Na nas napaly zlyje čechi, kterou si přivezl J.Klapka ze Sibíře a také píseň Dolina – Kuril machorku, charošij tabak, která k nám doputovala s legionáři a byla nejpoblíbenější ruskou písničkou v Československu.

A co toto? „Tak to vidíš, Máňo, přece jsme tě lízli, tohle jsi nám, holka, dělat neměla!“ Také zlidovělý překlad Gézy Včeličky písně podsvětí Murka!

Pojďme večer na Ruský salon! Hej, pane vrchní, na to piáno se může hrát?

Mgr. Rada Kapucián (Sušice*Praha*Jekaterinburg)